

JESUS CHRIST SUPERSTAR BRUSSEL 2000

(inhoudelijk discussiedocument)

VRAGEN:

***De bron - het lijdensverhaal:** Bijbel: evangelie Lucas e.a.

- Try not to get worried/Maria/verkwisting balsem: Johannes 12: 1-11 (is echter niet Maria Magdalena)
- Poor Jerusalem = Lucas 19: 41-44.
- Pilate's dream = Mattheus 27:19
- Tempel = Marcus 11:17
- Lepraleiders = Mattheus 21:14 (over wel genezen i.t.t. 'heal yourselves')

***Waar gaat JCS over?**

Wat is de premisse? (niet thema, maar de bewering 'een voorafgaande, veronderstelde bewering, basis voor conflict, leidende naar een conclusie').

***Wat willen de schrijvers met JCS zeggen?**

Christus naar de mensen brengen door hem menselijk te maken: 'bring him down from the stained glass windows'. Schrijvers hebben geheel eigenzinnig geïnterpreteerd: Jezus' laatste dagen gezien door ogen Judas. 'We tried to put over what we think might have happened: slowly the thing got out of control. People began to worship Christ and not the cause'.

Hun focus ligt op Christus als man, meer dan Christus als God. Schrijvers denken dat Jezus in onze tijd goed had kunnen profiteren van 'mass communication'.

***Relatie tussen JCS en de bijbel.**

OPBOUW:

***Hoe zit de musical qua opbouw in elkaar:** conflict(wil-introductie)/inzet crisis (toestand waarin beslissende verandering dreigt)/obstakels-omwegen-twijfels/climax/conclusie.

***Wat is de aanleiding tot het drama**

(verleden/veranderde omstandigheid/ontmoeting/opdracht).

***Zijn er subplots/steunplots/spiegelplots aan te wijzen?**

***Positie publiek:** verwachting (publiek weet net zo veel als personages) / voorspelling (publiek weet meer dan personages en heeft inform.voorsprong / verrassing (publiek weet minder dan personages en heeft inform.achterstand).

***Arena:** plaats (kan zich bemoeien met het geheel), tijd (historisch/tijdsdruk/ kontekst), omstandigheden (bv. pestepidemie).

***Hoe wordt muziek gebruikt?**

PERSONAGES:

*JEZUS: ze laten Jezus zien als een man die onzeker is (mens of god), die moet sterven om meer aandacht voor z'n 'beweging' te krijgen. In JCS wordt de verering van JC vergeleken met die van een pop- of filmster in onze tijd. Daarbij worden ook grenzen aan de krachten en mogelijkheden van de man getoond: als de lepraleiders hem massaal bejegenen roept hij 'heal yourselves' en komt daarmee in opstand, hetgeen de grenzen schetst van Jezus' menselijke krachten en de druk van zijn, als Goddelijk bestempelde, positie. Ook wordt het menselijke benadrukt door hem in 'Getshemene' te laten twijfelen aan het nut van zijn dood, door hem bang en kwaad te laten zijn: Jezus als ANTI-HELD.

*JUDAS: Een intelligente man die gefrustreerd moet zijn over de wijze waarop Jezus zich ontplooidde en zijn 'beweging' steeds commerciëler werd: 'He was concerned that everything Christ stood for would be wiped out if Christ got too big.'. Schrijvers maken Judas tot 'everyman', niet enkel de slechterik. Hij komt in een groot dilemma als hij JC verraadt (als instrument van diens martelaarschap). Vraag is of hij dit uit overtuiging of lafheid doet? (ironie van aannemen geld). Hoe dan ook: het moment van verraad is het motorisch moment dat leidt naar zijn ondergang en die van Jezus. Judas is de leverancier van het 'commentaar' van de schrijvers.
(PE: beste vriend van JC die begint te twijfelen).

*MARIA: Jezus zoekt steun bij haar. Zij kust en streelt hem en verzorgt hem. 'It's not that I object to her PROFESSION' - 'She alone has tried to give me what I need right here and now': evangelie Lucas: 'een vrouw van de straat die leefde in zonde'. Rice geeft toe dat de naam Maria pas bij de wederopstanding genoemd wordt (in bijbel) en dat ze dus een oneigenlijke combinatie van bijbelgegevens toepassen. Maria gaat op een gegeven moment twijfelen aan haar gevoelens voor deze man. Rice schetst dat Maria verliefd is op JC, voor het eerst op mentaal niveau, niet fysiek niveau (zoals bij al die anderen): 'there's no contact at all' (??).

*KAIPHAS: De hogepriester van de Farizeeërs = een religieuze groepering binnen het oude Joodse volk ten tijde van Christus, die zich onderscheidt door strenge inachtneming van Wet -Thora- en traditie. Hij voorziet, met ANNAS (schoonvader van Kaiphas - gevaarlijke jazegger) bloed en vernieling als Jezus tot koning wordt gekroond door het volk, omdat de Romeinen dan zouden toeslaan: OPPOSITIE tegen Jezus geïntroduceerd als ook TWIJFEL aan Jezus' goddelijke status en populariteit. Nico ter Linden: Farizeese stroming en Jezus beweging zijn er beiden van overtuigd trouw aan de Joodse traditie te zijn. Bv: tempel is toonbeeld van de pervetering van het geloof, van ontsporing, van 'alles wat ze doen om op te vallen bij de mensen'.
Matteus 23:1-39: 'Rede tegen de schriftgeleerden en Farizeeën': 'Toen sprak Jezus tot de scharen en tot zijn discipelen zeggende: de schriftgeleerden en de Farizeeën hebben zich gezet op de stoel van Mozes. Alles dan, wat zij u ook zeggen, doet dat en onderhoudt dat, maar doet niet naar hun werken, want zij zeggen het wel, maar doen het niet. Zij binden zware lasten bijeen en leggen die op de schouders der

mensen, maar zelf willen zij ze met hun vinger niet verroeren. ... Wee u, schriftgeleerden en Farizeeën, gij huichelaars, want gij sluit het koninkrijk der hemelen toe voor de mensen. Immers, gij gaat er niet binnen en die trachten binnen te gaan, laat gij niet toe daarin te komen.' etc. etc.

Als Jezus gevangen is genomen wil KAIPHAS hem de uitspraak ontlokken dat hij de zoon van God (heilige status) is. Dan stuurt hij de man naar Pilatus. Aldus staat Jezus bij Kaiphas terecht als PROFEET en wordt als zoon v. God schuldig bevonden aan blasfemie. Daarnaast: Joodse wet mag hem niet ter dood veroordelen, Romeinse wet wel.

*HET VOLK DAT JEZUS AANBIDT / APOSTELEN: wordt afgeschilderd als een naïeve, soms passieve soms vechtlustige (tegen Rome) groep die de man meer vereert dan zijn boodschap. Apostelen zijn vooral zielig en corrupt en vervuld van zelf-interesse ('when we retire...').

*PILATUS: Romeinse Gouverneur. Lijdt onder noodlotsgedachte n.a.v. droom dat Jezus onschuldig is. Moet rechtspreken over Jezus omdat deze schijnt te beweren dat hij KONING van de Joden is. JC staat bij Pilatus terecht als MENS. Pilatus laat hem ondertussen nog naar Herodus gaan, in de hoop dat deze de klus kan klaren zonder dat Pilatus zijn handen vuil hoeft te maken (...), maar helaas. Wat Pilatus ook doet, niets is goed. Laat hij hem vrij dan beschuldigt Caesar hem van partialiteit aan de man die Caesar's vijand is en raakt hij zijn baan kwijt. Dus liet hij het volk kiezen (gebruik om met Pasen een gevangene vrij te laten door keuze volk: volk koos voor Barabbas - leider Joods ondergronds verzet tegen Rome). Pilatus kan geen schuld in Jezus vinden en laat zich door het volk opjennen om Jezus' zelfdestructie uiteindelijk te bekrachtigen: 'DIE if you want...!'

*HERODUS: Herodus Antipas die Galilea bestuurde t.t.v. Jezus en die Johannes de Doper liet onthoofden: zoon van Herodes die kindermoord op geweten heeft. Wordt enkel in Lucas' evangelie opgevoerd. Nu echter wordt hij gebruikt om de controversie rondom Jezus op te voeren. Een sensuele wereldlijke man, frivool van aard, die geamuseerd wil worden. Hij wil de bewijzen van de wonderen zien, maar JC stelt hem teleur. (PE: Mafiabaas: wordt langz. maar zeker gevaarlijk). De gevaarlijke -want domme- machthebber?

Lucas 23: 8-12: 'En Herodes met zijn krijgsmacht smaadde en bespotte hem, en hij deed hem een prachtig kleed om en zond hem zo naar Pilatus terug. En Herodes en Pilatus werden op diezelfde dag met elkander bevriend.

*Wie zijn de personages? (Sociale laag / Psychologische laag / Fysieke laag).

*Wie zijn ze historisch gezien en waar staan ze in JCS voor?

*Relaties vanuit Jezus, naar Jezus toe.

*Wie is de **protagonist** (degene die het conflict initieert en zorgt voor de ontwikkeling - meestal door omstandigheden gedwongen) en wie de **antagonist** (de opponent van de protagonist - die de antagonist wil tegenhouden)?

INTERPRETATIE:

*Wat vinden wij van het verhaal en de persoon van JC en de bijbel?

*Hoe staan wij tegenover het geloof?

*Wat vinden wij van het verhaal als verteld in JCS en de wijze waarop Jezus wordt geïnterpreteerd.

*Waar staan de personages voor jou voor?

*Parallel met het HEDEN: wat is actueel aan dit verhaal.

*Wat is de vertaalslag?

***Waar gaat onze JCS over?** Wat willen wij hiermee zeggen?

-Visie van schrijvers nogal illustratief en laf - toch confronteren ze het publiek met vragen en zetten het aan tot nadenken: wie was het fenomeen Jezus Christus en wat valt er nu nog voor/tegen hem te zeggen?

-BV Rufus Collins: 'Zolang ik niet in mezelf geloof en niet het goddelijke in ieder individu zie, ben ik niet vrij.'

-Kaifas en Annas die staan voor de corruptie van het geloof, de **onverdraagzaamheid** ervan (terwijl geloof juist verdraagzaamheid predikt).

-Corruptie. Ze vechten op religieuze grond, op basis van dezelfde basisideeën.

-Herodes die de politiek op de hak neemt: ik wil geamuseerd worden en niet teveel nadenken

-Macht t.o. machtsmisbruik.

-Jezus die, door anderen, tot superster wordt gemaakt en daarmee, voor anderen (religieuze en politieke orde), een bedreiging wordt. Dit, terwijl er voor Jezus maar één orde is: God. En daarmee stelt hij zich boven alle andere orden.

-Rechtbank-idee.

- De schaduw van het kruis.

- 'Als de bezieling ontbreekt verschrompelen rituelen tot een sleur.' (v/d Linden)

WAAROM PROTEST?

*Singer: 'Don't get me wrong - I only want to know'.

*Tegen ontkenning van Jezus' goddelijke status en implicatie dat liefde van Maria meer dan platonisch was.

*RICE: 'If Christ cannot be taken into the streets/theatre he has no meaning at all ... I think Jesus Christ becomes more relevant if he can enter into everyday life (niet enkel in een kerk met ceremonie).

Paul Eenens - 17 maart 2000

OPMERKINGEN/NOTITIES n.a.v. INHOUDELIJK GESPREK JCS

Kalmthout, 18 maart 2000.

N.A.V. LEZEN EVANGELIE / BIJBEL:

- *Gesprek over Rede Jezus over de lijdensweg die men met hem, voor God, zal moeten volgen. 'Mijn bloed voor u uitvergoten': Jezus geeft zijn lichaam en bloed voor de mens. Hij is in het midden van zijn discipelen gekomen als dienaar en zal zijn discipelen naar de troon Gods leiden.
- *Over angst: het zweet van Jezus is te zien als zijn bloeddruppels (Getshemane).
- *De kwestie van de verloochening: de Farizeeërs vragen wie hij is (zoon van God?) en Pilatus vraagt wat hij is (koning der Joden?). Jezus antwoordt niet. Vraag is of hij zichzelf daarmee verloochent. Echter, als Jezus ja zegt zouden ze hem ook niet geloven. Hij wil zo puur en oprecht mogelijk beantwoorden aan de door God aan hem gestelde opdracht, zonder stempel of oordeel van aardse machthebber. Dus ieder predikaat dat men hem toedicht is voor Jezus niet ter zaken doende. Vandaar dat hij zegt: 'wat jij zegt, wat jij wil'. ('enen dubieuzen kerel')
- *Over Herodes: deze is vooral gefascineerd door Jezus en zijn wonderen: hij ziet en bespot hem als een illusionist (een David Copperfield) vanuit een fascinatie (en wellicht een frustratie omdat Jezus wonderen kan verrichten die Herodus niet kan doorgronden).
- *Over Pilatus en macht: deze Romeinse machthebber wordt verscheurd door zijn vermoeden dat Jezus onschuldig is en door zijn verantwoording aan Caesar. Hij laat zelfs het volk mee-beslissen (denk daarbij aan 'Big Brother' of aan Gouverneur Bush die president wil worden en zich niet kan veroorloven een ter-dood-veroordeelde gratie te verlenen).
- *Over de kruisiging: 'vergeef hen, want ze weten niet wat ze doen': er zijn vooral vrouwen aanwezig bij het sterven aan het kruis. Wellicht zien de vrouwen het lijden als een onderdeel van hun cultuur. Daarnaast is het aanwezig zijn bij het lijden/sterven aan het kruis ook te zien als ramptoerisme.

N.A.V. PREMISSE/THEMA

Enkele woorden passeerden de revue:

beeldvorming / menselijkheid / de 7 hoofdzonden (gramschap/jaloezie) / hoogmoed / onkuisheid (Maria) / egoïsme / hebzucht (Judas) / vriendschap / vertrouwen / manipulatie / macht / twijfel / streven naar verdraagzaamheid (leidt tot onverdraagzaamheid?) / beoordelen-veroordelen / rangorde.

N.A.V. INTENTIES SCHRIJVERS:

De schrijvers stellen in JCS vele vragen op een voorzichtige wijze, zonder al te nadrukkelijk een oordeel te willen vellen. Ze belichten m.n. Judas om vanuit zijn perspectief een andere invalshoek op het evangelie te belichten. Daarbij haakten ze (begin 70er jaren) in op een toenemende 'Jezuspopulariteit' door opkomst van populaire religie (flower-power). Ook haakten ze in op de vedettestatus van Jezus die te vergelijken valt met de vedettestatus van wereldberoemde popsterren. Wij zullen dit werk opnieuw moeten voorzien van een eigen interpretatie. Wij moeten weten waarom we dit doen en wat we er mee willen zeggen.

N.A.V. VERGELIJKING JCS MET BIJBEL:

Eigenlijk hebben Rice en Lloyd-Webber met JCS een nieuw evangelie gecreëerd.

N.A.V. GESPREK OVER DE DRAMATISCHE OPBOUW:

CONFLICT: in 1e lied Judas

CRISIS: in 2e lied Judas-Jezus

CLIMAX: kruisiging

CONCLUSIE: Johannes 19:41

N.A.V. MEEGEBRACHTE AFBEELDINGEN JEZUS:

FREDERIK:

Jezus is maagdelijk (geen rimpels in gezicht), mystiek, alles doorziend. Beeltenis van lijkwade van Turijn belicht menselijke aspect.

Over GELOOF: geloven is een doel in het leven van de mens. Geen geloof in toeval. Het maakt niet uit of je gelooft in Jezus of Boedha: het gaat om een symbool van 'goed leven'. Respect voor mensen die geloven. Geloof dat Jezus daadwerkelijk heeft bestaan.

GOELE:

Jezus aan het kruis met daaromheen de verheerlijkte blik van de toeschouwers en God daarboven: klassieke beeld van Jezus aan het kruis, de mensen beneden hem en God daarboven. / Afbeelding Jeroen Bosch: narrenhoofden en Jezus als enige 'normale': daarmee verwordt Jezus tot de enige 'abnormale' in een wereld van 'normalen' (die eigenlijk de abnormalen zijn...). / Een schets van Chagall: Jezus omgeven door een aura, Jezus in het groen met de vrouw (Maria) daarbij als moederfiguur.

Over GELOOF: gelooft niet in de verpersoonlijking van Jezus, wel in een 'algemeen hoger iets' (charisma?). Het lot is bepaald voor iedereen, maar de weg daarnaartoe moet je zelf invullen en bewandelen.

DIETER:

Doosje uit jeugd met daarin o.a. kruisjes en daarop een lief aandoend beeld van moeder Maria en haar kind. Doosje gebruikte hij vroeger voor 'geheimen'. / Abstracte schildering met 'sluier van vaagheid' over Jezus. / Foto van serviesgoed dat in een kustwerk kapot wordt/is gegooid: het geheel wordt tot delen. / De schreeuw van Munch: de schreeuw van de angst en onzekerheid. / Foto van een moderne Jezus zonder handen, die opzij kijkt (in de steek gelaten). Jezus als engel 'learning to fly'. / Foto's van een voet met een snee/doorboring. / Een abstract figuur met een handdruk in zijn borst: als kind draag je al stempel. / Foto's met Jezus aan het kruis met doornenkroon. / Schetsen met spieren.

Over GELOOF: gelooft niet in betekenis kerk, wel dat er 'iets is': geen personage maar waarden en normen. Zijn geaardheid heeft mede zijn beeld van Jezus/God bepaald.

TOM:

Strip-bijbel die hij heeft gekocht op school en altijd in de kast heeft gelegen. Achterop de lijkwade als 'bewijs'. Het fascineert dat Jezus iemand was van vlees en bloed. / Een muurschildering van de doop van Jezus. / Afbeelding van Jezus als superster (met microfoon).

Over GELOOF: fascinatie voor het feit dat deze man een everlasting indruk heeft achtergelaten. Heeft afstand genomen na school. Vroeger ging hij naar de kerk. Nu zoeken mensen daar vooral troost in slechte tijden.

SÉBASTIËN:

Een schilderij (Compain) van Jezus aan het kruis gebonden, zonder stigmata, met een soldaat die zijn hand aan het hart houdt en tot inkeer lijkt te komen. Sneden in het been. / Dan Jezus die de hostie geeft en de ontvanger die deze vol genot tot zich neemt. / Dan Jezus met devote gelaatsuitdrukking, met engelen boven hem: 'je hoort de engelen zingen'. / Dan Dali: een figuur (vrouw) tussen de rotsen, maar je denkt onmiddellijk aan kruisiging. / Dan Jezus die neerkijkt op de aarde met zijn voeten die achterblijven. / Dan een brood midden in een kruis: brood is gebarsten. / Dan een gouden kruis waar 'het verschrikkelijke' van afdruipt: kruis is groter dan de wereld en ontstijgt deze. / Dan Jezus aan een kruis van blokken met de wereld als een schaakbord. / Dan een koninklijk hart en Michael Jackson als de moderne Christus (die het lijdensverhaal misbruikt: tanks op podium, strijder voor wereldvrede, laat de kinderen tot mij komen....).
Over GELOOF: tot zijn 19e ging hij met zijn ouders naar de mis, of bezocht hij de kerkdienst in z'n eentje. Steeds weer diezelfde verhalen en saaiheid die toeslaat omdat het ritueel zich herhaalt en niet vernieuwt. Geen mens die nog daadwerkelijk luistert. Bezinning is ook thuis te vinden. Naar de kerk gaan heeft tegenwoordig vooral tot doel om ZELF tot bezinning te komen. *De vorm is belangrijker geworden dan de inhoud...*

Paul Eenens, 1-4-2000